

Trädgårdens eldsjäl 2012

Ulla Johansson

Ulla Johansson.

Klippet för Trollhättans trädgårdsförening – klippan Ulla!

Eldsjälar finns det alldeles för få av, men där de finns är de desto mer uppskattade. I föreningslivet är de som en guldgruva och ger flerfalt tillbaka. Oftast verkar de i bakgrunden och tycker inte alls att det de gör är något märkvärdigt. Precis en sådan eldsjäl är Ulla Johansson i Trollhättans trädgårdsförening, som mottog utmärkelsen Trädgårdens eldsjäl tidigare i år.

En augustidag med strålade sol åker jag till Trollhättan för att få reda på lite mer om personen bakom epitetet och hur det kom sig att hon engagerade sig i trädgårdsföreningen. Ulla möter mig nere i bostadsrättsföreningens prunkande gård och snart är vi i full gång med en rundtur bland rabatterna.

– Men vänta lite nu, säger jag. Jag måste ta upp blocket och anteckna.

– Jag har gjort i ordning en kaffekorg. Du dricker väl kaffe? frågar Ulla på sitt okonstlade sätt. Strax sitter vi under parasollet och smakar hennes hembakade vinbärskaka. Ulla börjar berätta att hon arbetat med växtförädling i hela sitt yrkesverksamma liv. Redan 1964, efter studier på lantbruksskola och folkhögskola, började hon vid Svenska utsädesföreningen i Skara. Framförallt arbetade Ulla med prövning av vete, korn, havre, oljevaxter och andra jordbruksväxter. När verksamheten 1980 flyttade till Nygård utanför Trollhättan följde Ulla med. Nu hette företaget Svalöv AB.

– Här har jag bott sen dess, centralt i Trollhättans äldsta bostadsrättsförening, säger Ulla. Att denna bostadsrättsförening dessutom har en ovanligt vacker och välskött gård med välkomponerade rabatter är till stor del Ullas förtjänst. Inte för att hon på något sätt framhäver det själv, eller ens antyder att det är så. Det räcker så väl att lyssna på Ulla och lägga ihop ett

plus ett. Kommentarer från de boende som kommer förbi är många och ytterligare bevis på hennes insatser.

– Ovanligt att se dig sittandes. Du brukar ju alltid stå böjd över rabatterna.

– Är den rabatten ny för i år?

– Har du sett humlorna och fjärilarna vid dahlorna? Fantastiskt fina i år.

Det var när Ulla blev pensionär för sju år sedan som planteringarna på gården blev hennes skötebarn. De kompletterades, förbättrades och utökades. Ulla står för deras skötsel och att den är nästan alltomfattande förstår jag snart. Kantklippning, grävning, rensning, vattning, vinterförvaring – ja, det mesta ordnar Ulla!

TIDIGT INTRESSE

– Jag är född och uppvuxen på en gård utanför Växjö. Mina föräldrar var lantbrukare och så har det varit på pappas sida i slakten sedan långt tillbaka i tiden, berättar Ulla. Det där med växter och hur de

Överst Gladioluslöskarna inköptes på mässan i våras i samband med utmärkelsen. Nederst Ros och astilbe en häftig färgkombination som växer på Ulla Johanssons gård.

ska skötas är något som Ulla redan som liten flicka fick vara med om.

– Mamma sådde och drog upp planter, jag tittade på och lärde mig hur man gjorde. Snart nog var det Ulla som skötte trädgårdslanden! För sådär en tio år sedan köpte Ulla ett torp som ligger alldeles i närheten av föräldragården i Vikensved. Där finns det mycket att göra för ett arbetsbi som Ulla, men som tur är kan mycket av dessa arbeten göras vintertid och kompletteras därmed trädgårdsarbetet.

Under rundturen på gården visar Ulla mig bl a valnöt, äpple och magnolia som hon dragit upp från frö. I små krukor växer gullviveplanter som hon dragit upp med frön från torpet.

– De var så vackra, med dubbla bräm, beskriver Ulla.

Lavendelsticklingar växer i några andra krukor. Intill några stora buskar har Ulla ”barnkammaren”, här med buskarna som skydd står brätten med planter på tillväxt. Hararna har ibland varit ett problem men

oftast får plantorna stå i fred. Pelargon, begonia och fuchsia förvaras vintertid på vinden – allt under Ullas försorg. När Ulla berättar att hon tog bort spireabuskar och i stället planterade vinbär, havtorn, vitlök och rabarber kan jag inget annat än tycka att det är en helt följdriktig utveckling av denna gård! Ulla visar platsen för det gamla robiniaträdet. Det lutade olycksbådande och var tyvärr tvunget att tas bort i vintras.

– I stället planterades en ullungrön som kontrasterar fint mot de gula husen. Ulla Johanssons känsla för färger märks även i de frodiga rabatterna. Speciellt de vackra dahlorna drar uppmärksamheten till sig. Även de förvaras under vintern på vinden. Ulla medger att dahlorna är något av hennes favoritväxter just för att de fordrar lite mer pyssel än andra växter.

– Dahlorna, de följer med en hela året

Stockros.

Dahlia.

på sätt och vis. Sköter man dem rätt blir dahliaknölarna väldigt gamla. De rosa dahlorna t ex har jag fått från en jobbar-kompis för länge sedan, berättar Ulla.

Att de tackar för omsorgen på bästa sätt kan jag intyga!

TRÄDGÅRDSFÖRENINGEN

I Trollhättans trädgårdsförening har Ulla varit medlem i många år. Där är hon en klippa som alltid ställer upp, på många olika sätt. Förutom att hon delar med sig av sin kunskap och svarar på alla möjliga frågor från medlemmarna är hon en sann

› arbetsmyra, en kraft att räkna med när något ska åtgärdas. Föreningens ordförande Mariana Ceder berättar om glädjen att ha en person som Ulla i föreningen. Det innebär att det på den i förenings-sammanhang vanliga frågan ”Det här behövs göras. Vem kan göra det?” har en given kandidat som svarar ”Det gör jag”. Sådant underlättar föreningsarbetet!

Sedan ett antal år tillbaka ingår Ulla i arbetsgruppen för program. Föreningen medverkar vid två växtmarknader/trädgårdsmässor på våren och till dessa bidrar Ulla Johansson med växter och fröer samtidigt som hon hjälper till med försäljningen. Växterna har Ulla antingen dragit upp på sin odlingslott eller hemma på bostadsgården. Föreningens lottförsäljning håller Ulla i, samtidigt som hon regelbundet skänker vinster till den.

Växter såklart, men även mycket annat. Ulla tycker om att tillverka saker vilket kommer föreningen till gagn. Exempelvis snigelfällor, tyngder för äppleträd, vackra saker i rotslöjd, träräfsa och många andra träslöjdsarbeten. Ulla har även tillverkat en träställning för föreningens broschyrer och program.

– Jag såg att programmen jämt ville blåsa omkring och tänkte att en ställning med olika fack skulle vara bra, säger Ulla. Som den beslutsamma personen hon är gjorde hon då en sådan!

KURSER OCH BESKÄRNING

Ulla följer med och hjälper till vid föreningens resor, en per år, och har även hållit kurser i pilflätning. Ulla är en hjälpsam hand i många sammanhang men troligen är det för all hjälp med beskärning och ympning hon värderas allra högst av de enskilda medlemmarna. En del medlemmar vänder sig direkt till Ulla om hjälp, en del blir hänvisade av Mariana Ceder. Den medlem som fått hjälp med beskärning återkommer gärna nästa år och nästa... Som om inte detta vore nog händer det även att Ulla själv föreslår att hon kan hjälpa till med beskärning. ”Beskärningshjälpen” började med att Ulla deltog i en beskärningskurs som föreningen ordnade, men det visade sig ganska snart att Ulla kunde lika mycket som läraren.

Ulla har under åren hjälpt flera medlemmar med sina stora trädgårdar. Kanske orkar de inte riktigt sköta sin trädgård på grund av sjukdom eller ålder. När jag undrar hur detta går till svarar Ulla:

– Om jag ser att något behöver göras då frågar jag om jag kan hjälpa till. Svårare är det inte. Efter lite utforskande får jag reda

Ulla Johansson med favoritblomman dahlia.

på att hjälpen inte alls bara består i de lite ”lättare” trädgårdssysslorna ogrärensning, vattning och plantering utan kan även bestå i grävning, trimning, vedkapning, kanthuggning, jordskyffling. Kanske inte de sysslor vi närmast förknippar med att en dam på dryga 70 år gör!

Britt-Marie Andersson är en medlem som fått mycket hjälp av Ulla i sin trädgård. Britt-Marie har en trädgård från 70-talet. Den var förvuxen med stora vintergröna växter. Ulla har röjt och gallrat i hennes trädgård. Grävt och planterat, bytt ut den taggiga berberis-häcken mot bl a svart aronia, vinbär och Louise Bugnet'-rosor. Buskar och träd får återkommande ans och gräset trimmas. Ulla ger även förslag på nya växter och utformning av nya rabatter. En stor slänt övervuxen med stora tallar har fått ett helt nytt utseende med ett litet doftolvonträd omgivet av nävor och andra perenner. Britt-Marie är oerhört tacksam för all hjälp hon fått, hon hade aldrig klarat detta själv.

– Ja, Ulla är helt otrolig. Man skulle kunna tro att hon varit apa i sitt tidigare liv som hon klänger i träden, skämtar Britt-Marie. Hennes verkliga ålder kan man inte gissa när man ser henne i aktion, fortsätter Britt-Marie som framhåller Ullas ödmjukhet.

– Hon framhäver aldrig sig själv, tycker inte det hon gör är något speciellt. Men det är det verkligen, intygar Britt-Marie.

TRÄDGÅRD FÖR DEMENTA

Föreningen sköter en trädgård vid ett boende för dementa, Tallbacken, i Trollhättan. Mariana Ceder berättar att trädgårdens planerades och anlades tillsammans

med föreningen för 10–15 år sedan. En årlig programpunkt är att träffas i maj och vårstäda trädgården. Sedan återkommer man i början av juni och planterar sommarblommor. Skötseln fördelas på veckopass fram till mitten av september. Glädjande är att personalen under åren blivit mer och mer intresserad av trädgården och denna sommar skötte man trädgården tillsammans med de boende i tre veckor. Att föreningens arbete är uppskattat vittnar den trevliga avslutningen som personalen ordnar för ”skötselgruppen”. Mariana intygar återigen vilken stöttepelare Ulla är för föreningen.

– Ja, det är ju en hel del som ska göras där och Ulla, hon tar alltid itu med det tyngsta jobbet!

På frågan vad som är roligast med föreningen svarar Ulla att det är att träffa likasinnade, att resonera och utbyta erfarenheter om växter och odling. Inom odlingen är det att dra upp växter som är mest stimulerande, tycker Ulla. Det är uppmuntrande att samla frön eller att ta sticklingar och sedan se det växa upp. Att byta frön och sticklingar med andra medlemmar likaså. Finns det då plats för något annat intresse förutom trädgård och odling?

– Ja, svarar Ulla, träslöjd tycker jag om. Det är ett bra komplement till trädgårdsintresset eftersom jag kan ägna mig åt det under vintern.

Text och bild: Agneta Wendesten, landskapsarkitekt, www.tradgardforalla.se

